

УДК 340.15:(349.6:502.1)(438)"1991"

Патлачук О. В.,
кандидат юридичних наук,
викладач Краматорського економіко-
гуманітарного інституту

ЮРИДИЧНА ТЕХНІКА ЗАКОНУ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА «ПРО ОХОРОНУ ПРИРОДИ» 1991 РОКУ

У статті розглянуто юридичну техніку вступної, основної та заключної частин Закону Республіки Польща «Про охорону природи» 1991 р. Показано наявність значного обсягу повноважень міністра навколишнього середовища та громадських організацій, а також розглянуто юридичну техніку розділу, присвяченого системі покарань за злочини та правопорушення в цій сфері. До недоліків юридичної техніки належить відсутність роз'яснення термінів акта, логічної схеми побудови та неузгодженість з іншими кодифікованими актами. Розрахунки кількісних показників показали, що найбільшу увагу звернуто на питання форм охорони природи, а найменшу – на перехідні положення.

Ключові слова: закон, Республіка Польща, охорона природи, правове регулювання, повноваження, міністр охорони природи, воєвода, національні парки.

В статье рассмотрена юридическая техника вводной, основной и заключительной частей Закона Республики Польша «Об охране природы» 1991 г. Показано наличие значительного объема полномочий министра окружающей среды и общественных организаций, а также рассмотрена юридическая техника раздела, посвященного системе наказаний за преступления и правонарушения в этой сфере. К числу недостатков юридической техники следует отнести отсутствие разъяснения терминов акта, логической схемы построения и несогласованность с другими кодифицированными актами. Расчеты количественных показателей свидетельствуют о том, что наибольшее внимание уделено вопросам форм охраны природы, а наименьшее – переходным положениям.

Ключевые слова: закон, Республика Польша, охрана природы, правовое регулирование, полномочия, министр охраны природы, воєвода, национальные парки.

Актуальність теми дослідження пов'язана з необхідністю підвищення ефективності вдосконалення чинного в Україні законодавства з охорони природи, яке на практиці показує неможливість протидіяти масовим порушенням у цій сфері.

До них належать незаконні рубки лісів, використання земель та об'єктів природно-заповідного фонду, знищення флори та фауни, браконьєрство, несанкціонований вилов риби, нищення лісів. З метою вирішення цього завдання доцільно ви-

користовувати досвід, накопичений у Республіці Польща, якій вдалося досягнути значних позитивних результатів. Особливістю польського законодавства є використання методів та засобів юридичної техніки, за допомогою якої створено ефективну систему права, яка включає комплекс заходів, пов'язаних з популяризацією знань з охорони природи, а також міри кримінальної та адміністративної відповідальності.

Розвиток польського природоохоронного законодавства відбувався в подібних до України умовах переходу від командно-адміністративної до ринкової системи. У цей період у Польщі був прийнятий Закон «Про охорону природи» 1991 р., який установив форми й засоби її охорони та обов'язок громадян дбайливо і заощадливо ставитися до її елементів. Виходячи з цього, доцільно розглянути юридичну техніку цього законодавчого акта, побудову, структуру, основні положення та зміст окремих розділів. Новацією цієї роботи є використання кількісних показників нормативно-правових актів згідно з методикою Б. В. Кіндюка, яка дозволяє перейти від описового характеру нормативно-правових актів до отримання їх конкретних цифрових характеристик.

Аналіз останніх досліджень і публікацій проводився шляхом розгляду трьох напрямів досліджень. По-перше, праці, присвячені юридичній техніці польського законодавства, які підготували Р. Зубек, З. Кмечак, З. Кміцьк, Г. Копинська, Й. Мадей, М. Новицький, М. Пжибиш, М. Пихлак, Й. Южвяк та ін. Друга група досліджень торкалася питань охорони природи в Республіці Поль-

ща. До них належали праці М. Карпюка, Д. Лебова, В. Радянського, В. Ракочі, К. Соберай, А. Якубовської, А. Яровича-Рудольфа, у яких проаналізовано етапи розвитку польського природоохоронного законодавства, методи та форми, правові засоби покарання порушників чинних природоохоронних норм, система управління цією сферою, повноваження служби охорони національних парків та ін. Третя група складається з праць, присвячених методиці кількісних показників, що їх розробляли Ж. О. Дзейко, А. О. Золоторьова, Б. В. Кіндюк, О. Л. Копиленко, у яких проводилися розрахунки цифрових характеристик актів та їх компаративний аналіз з метою виділення пріоритетних напрямів правового регулювання та особливостей розподілення матеріалу всередині акта.

Постановка завдання. Метою роботи є дослідження юридичної техніки за допомогою кількісних показників Закону Республіки Польща «Про охорону природи» 1991 р.

Викладення матеріалів дослідження необхідно розпочати з розгляду історії польського законодавства у сфері охорони природи. Перші такі нормативно-правові акти належать до часів правління Казимира Великого. Новим етапом розвитку природоохоронної справи стало прийняття Закону II Речі Посполитої «Про охорону природ» від 10 березня 1934 р., у післявоєнний період – 7 квітня 1949 р., а наступного – 16 жовтня 1991 р. До причин прийняття Закону 1991 р. належать, по-перше, перехід від системи централізованої планової економіки до ринкової, яка передбачала появу значної кількості

приватних природних об'єктів. По-друге, різке зростання викидів небезпечних газів, обсяг яких наприкінці 80-х років становив 50 млн тонн у перерахунку на еквівалент CO₂, а також значна деградація ґрунтів, яка призвела до зменшення їх родючості, наявність великих обсягів хімічних речовин, які не були використані в сільському господарстві, ерозія, що охопила, за різними оцінками, до 19 % площі сільськогосподарських угідь.

Одночасно з цим на процес підготовки змісту Закону 1991 р. вплинули результати конференції співробітництва і безпеки в Європі, що відбулася в Кракові 1991 р., у рішенні якої особливе місце займали питання, пов'язані з пам'ятками природи й культури, а також охороною природних об'єктів, що увійшли в програму UNESCO 25.

Юридична техніка є одним із найважливіших елементів професійної юридичної діяльності. Науковий аналіз юридичної техніки створює передумови для її вдосконалення та підвищення ефективності використання цього інструмента. На думку І. Д. Шутака, юридична техніка – це теоретико-прикладна наука, яка становить собою певну сукупність засобів і прийомів нематеріального, технічного характеру, що є зовнішніми інструментами й способами організації правового матеріалу [1, с. 5].

Одним із методів юридичної техніки є систематизація нормативно-правового акта, яка дозволила уявити Закон 1991 р. у вигляді трьох частин: вступної, основної та заключної. Розгляд вступної частини Закону показує, що в ній викладено предмет регулювання, засади й

завдання охорони природи на території Польщі, та вказано, що охорона природи є однією з частин політики держави. У цій частині Закону зафіксовано обов'язок громадян, державних органів влади, місцевого самоврядування та всіх підприємств, організацій, установ, діяльність яких пов'язана з використанням природних ресурсів, охороняти природу (арт. 3).

Одним з елементів вступної частини є норма про необхідність популяризації охорони природи, яка покладена на органи державної влади та місцевого самоврядування, наукові інститути навчальних закладів, а також засоби масової інформації. Як вказує І. І. Оніщук, основна частина закону включає нормативно-правові положення, до яких належать: компетенція органів державної влади, правові режими, права й обов'язки, порядок здійснення діяльності у сфері відносин, регульованих законом, міри відповідальності, інші наслідки порушення положень Закону [2, с. 89]. Виходячи з такого підходу, необхідно вказати, що в Законі 1991 р. розділ 2 «Органи охорони природи» присвячується компетенції органів охорони природи, до яких входять: а) міністр охорони навколишнього середовища; б) воєвода; в) директор національного парку (арт. 6). Згідно з арт. 7 на міністра охорони природи покладається обов'язок виконання завдань, поставлених державними органами влади за участю головного охоронця природи, який призначається та знімається з посади Головою Ради Міністрів Польщі. За аналогічним принципом виконує свої повноваження воєвода, який призначає

воеводського охоронця природи та директора національного парку.

У Законі значний обсяг матеріалу присвячений правам громадських організацій, таких як Державна рада охорони природи (арт. 11), що є дорадчим органом при міністрі, до якої входять 30 осіб, та Воеводська комісія охорони природи (арт. 12), яка складається з 20 осіб.

Відмінністю Закону 1991 р. від прийнятих 1934 р. та 1949 р. було збільшення правових форм охорони природи, до яких законодавці вважали належними ландшафти, національні парки, заповідники, пам'ятки природи, цінні природні ділянки. На думку польської дослідниці К. Соберай, Закон 1991 р. сформував правові засади значного збільшення кількості об'єктів, які охоронялися державою, що сприяло можливості в подальшому внести їх до каталогу програми ЄС «Natura 2000» [3, с. 147].

Особливістю юридичної техніки Закону 1991 р. є велика увага до питань, пов'язаних з функціонуванням та охороною національних парків, засобам їх фінансування та повноваженням директорів таких об'єктів. Згідно з арт. 14 національні парки мусять мати площу не менше ніж 1000 гектарів, на якій мають бути розташовані цілісні природні об'єкти чи характерні види ландшафтів. У п. 5 арт. 14 Закону вказано на необхідність створення навколо національного парку охоронної зони, у якій обмежується будь-яка діяльність, а її розмір установлюється розпорядженням міністра охорони природи. Як зазначено в арт. 16, керівником національного парку є директор, якого призначає і знімає з посади міністр охорони природи та

на якого покладаються обов'язки виконання статуту парку. При директорові парку діє наукова рада, кількість членів якої та її склад призначає міністр охорони природи. З метою охорони території парку арт. 17 регламентує необхідність створення Служби охорони національних парків, яка займається господарською діяльністю, проведенням наукових досліджень та запобігає злочинам і правопорушенням.

Правовому статусу Служби охорони національних парків присвятив свою працю М. Карпюк, який вказує на недоліки юридичної техніки Закону через те, що, з одного боку, директор парку є працівником служби національного парку, а з іншого – на нього покладаються обов'язки органів охорони природи, які мають інші посадові обов'язки. Тому, на думку польського науковця, такий дуалізм завдань потребує внесення змін до Закону про охорону природи та статуту національних парків [4, с. 238]. Як зазначено в арт. 18, до Служби охорони національних парків входить підрозділ «Охорона парків», якому надано право встановлення особи підозрюваних у скоєнні злочинів або правопорушень, накладення адміністративних штрафів, затримання та огляд транспортних засобів, вантажів, багажу, у разі наявності підозри у скоєнні правопорушення проведення обшуку приміщень та інших місць, конфіскація предметів, матеріалів, отриманих незаконним шляхом, а також засобів, використаних при скоєнні злочинів та правопорушень, контроль видачі документів, які стосуються охоронюваних природних об'єктів, контроль за діяльністю суб'єктів господарювання на території парків, носіння

вогнепальної та газової зброї, а також право її застосування. Так, п. 5 арт. 18 визначає випадки застосування вогнепальної зброї: 1) у разі загрози для життя співробітника чи іншої особи; 2) проти осіб, які не виконали наказ залишити зброю або інший небезпечний інструмент; 3) проти осіб, які намагаються відібрати зброю у співробітників служби.

До розділу 13 увійшов арт. 28, у якому викладено визначення поняття пам'яток природи, до яких належать об'єкти, що мають культурну, ландшафтну, наукову, історичну цінність, як, наприклад, окремі лісові ділянки, дерева, рослини, скелі, яри, водоспади, джерела та ін.

Наступний розділ 4 присвячений питанням організації та практичної реалізації системи охорони природних об'єктів. Юридична техніка арт. 37 ґрунтується на принципі систематизації видів правопорушень, до яких належать полювання, рибалка, риболовля, захоплення та знищення диких тварин, руйнування пташиних гнізд, збір яєць; знищення або пошкодження дерев та інших рослин, забруднення води, ґрунту та повітря. У другій частині арт. 37 вводяться заборони на внесення змін в об'єкти природно-заповідного фонду, придбання, транспортування або експорт цінних видів флори та фауни, рух транспортних засобів, використання моторних човнів, плавання, водні види спорту та мотоспорту; будівництво або розширення будівель, ліній зв'язку, приладів або установок.

Юридична техніка розділу 5 «Управління ресурсами і компонентами природи» базується на принципі комплексності при розгляді питань, пов'язаних з оптимальною чи-

сельністю представників флори та фауни, раціональним використанням природних ресурсів, а також правилами переміщення видів флори та фауни з одного природного середовища в інше. Розміщення артикулів у цьому розділі не відповідає логіці викладення матеріалу через те, що питання, пов'язані з управлінням природними ресурсами, слід розмістити перед тією частиною Закону, у якій викладено повноваження органів охорони природи. Тобто питання розділу 5 логічно перенести після розділу 2 «Органи охорони природи».

Іншим недоліком юридичної техніки Закону 1991 р. є та обставина, що в розділі 6 «Повноваження громадських організацій та громад» викладено норми, пов'язані з діяльністю державної структури – Служби охорони природи. Артикул 48 встановлює вимоги до працівників Служби охорони природи, вказує на необхідність знань у сфері права, а також перелічує їхні права. Це, зокрема, накладання штрафу на осіб, що скоїли правопорушення, затримання та встановлення особи таких осіб, відбирання знарядь злочинів, виступ у суді при проведенні слухань за фактами порушення норм Закону. Важливим моментом є прирівнювання працівників Служби охорони природи до співробітників служб правопорядку. З метою притягнення до відповідальності у сфері охорони природи арт. 49 передбачає створення громадської Служби охорони природи, що має право затримувати осіб, які порушують положення цього Закону, і передавати їх до Служби охорони природи. Особливістю польського Закону є наявність у розділі 7 арт. 50, який регламентує необхід-

ність установлення знаків на трасах, що вказують про в'їзд і виїзд з території природних об'єктів, заборону на розведення вогню, паркування і стоянки для машин. Досить незрозумілим з точки зору юридичної техніки є арт. 52, який вказує, що Державне казначейство несе відповідальність за шкоду, завдану зубрам, ведмедам та бобрам, але при цьому не згадуються права Служби охорони природи. Пункт 2 арт. 52 вказує, що Рада Міністрів визначає правила та порядок визначення шкоди, завданої

об'єктам природи, та порядок виплати порушниками компенсації, а також може визначати інші види тварин, за які несе відповідальність Державне казначейство.

Дослідження юридичної техніки Закону показує, що повноваження міністра охорони природи, воєводи, директора національного парку розпорошені й розміщені в різних частинах акта, тому зроблено спробу їх систематизації, результати якої подано в табл. 1.

Таблиця 1

Повноваження посадових осіб у сфері охорони природи

Посадова особа	Повноваження
Міністр	Арт. 20: затвердження положення та вимог до служби національних парків. Арт. 21: координація та нагляд за діяльністю національних парків. Арт. 23: надання природним об'єктам статусу природних заповідників, нагляд за об'єктами природи. Арт. 24: призначення директорів національних парків. Арт. 27: видача дозволів на використання об'єктів флори та фауни, які підлягають охороні, контроль за правилами збору лікарських рослин. Арт. 39: контроль за веденням реєстрів національних парків, природних заповідників, ландшафтних парків, озерних ландшафтів та пам'яток природи. Арт. 40: проведення експертизи в галузі охорони природи. Арт. 46: контроль за захистом та розведенням рослин у ботанічних та зоологічних садах. Арт. 48: надання дозволів на створення підрозділів Служби охорони природи. Арт. 50: контроль та затвердження схем розташування дошок оголошень стосовно правил використання природних об'єктів. Арт. 62: контроль за станом нерухомого майна, що належить Державному казначейству та розташовано в межах національних парків, підтримка туризму
Воєвода	Арт. 8: виконання завдань урядових органів у сфері охорони природи. Арт. 12: призначення членів громадських рад з охорони природи. Арт. 24: призначає та звільняє директорів національних парків.

	Арт. 27: введення заборон на використання окремих видів рослин та тварин, які не входять до встановленого державою реєстру. Арт. 38: видача дозволів на виконання робіт на територіях національних парків. Арт. 39: ведення документації, пов'язаної з об'єктами природно-заповідного фонду. Арт. 47: здійснення контролю за дотриманням положень про охорону природи під час використання природних ресурсів організаціями, юридичними та фізичними особами. Арт. 49: надання права захисників природи представникам громадських організацій
Директор парку	Арт. 9: виконання завдань міністра та воєводи у сфері природоохоронної діяльності в національному парку. Арт. 14: контроль за правилами використання парку та придбання власності, необхідної для функціонування таких об'єктів. Арт. 16: контроль за майном державного казначейства та охорона окремих об'єктів, проведення консультацій з Державною радою з охорони природи з найбільш важливих питань; директору парку надаються повноваження: притягувати до відповідальності та підтримувати обвинувальний висновок у спрощеному провадженні у справах, що стосуються правопорушень за ст. 199, 213 та 215 Кримінального кодексу; проведення та розгляд справ про проступки; за погодженням з прокуратурою подавати апеляції на рішення та постанови у сфері навколишнього середовища. Арт. 48: регламентація діяльності Служби охорони природи, а також координація діяльності з лісовою інспекцією. Арт. 62: підтримка туризму шляхом розробки маршрутів, виділення місць розташування таборів, надання дозволів на рибну ловлю, збір трав та рубку дерев

Дані в табл. 1 показують, що повноваження міністра викладені в 11 артикулах, воєводи – 8, директора – 6, що свідчить про надання міністрові з охорони природи значно більшого впливу в природоохоронній сфері, порівняно з іншими посадовцями. З метою знаходження співвідношення обсягу повноважень цих посадовців проведено розрахунки, які підтвердили, що кількість знаків, відведених цьому питанню, складає 22 811, з них повноваження міністра – 9274, воєводи – 6012, директора – 7525. Розрахунки шляхом переведення цих значень

у відносні величини показали, що на повноваження міністра відводиться 26 %, воєводи – 16,8 %, а директора – 21,1 %, тобто найбільший обсяг текстового матеріалу закону припадає на повноваження міністра охорони природи.

В основну частину Закону 1991 р. увійшли кримінальні норми, юридична техніка яких базується на принципі структурності, що визначив формальну побудову артикулів, у яких визначено ознаки правопорушень та міри відповідальності за їх скоєння. До злочинів належать зни-

щення, значні пошкодження природних об'єктів, за які передбачається позбавлення волі на строк до двох років чи обмеження волі або штрафні санкції. Закон установлює відповідальність осіб, що скоюють на території природних об'єктів знищення чи пошкодження рослин, тварин, птахів, цінних видів дерев. Санкція за такі дії передбачає штраф від 1 000 000 до 10 000 000 злотих, які зараховуються у воєводський фонд охорони природного середовища й управління водними ресурсами. Згідно з арт. 56 передбачається відповідальність у виді тюремного ув'язнення до двох років чи обмеження волі або штраф за будівництво споруд і будинків чи їх збільшення на території природних об'єктів, а також здійснення економічної діяльності на всіх видах об'єктів природно-заповідного фонду.

У разі ненавмисних дій, указаних у ст. 56, винний підлягає покаранню у виді позбавлення волі або штрафу. Закон передбачає право суду накласти на порушників норм з охорони природи згідно з арт. 56, 57 додаткове стягнення у виді штрафу від 1 000 000 злотих до 50 000 000 злотих, які перераховуються у фонд воєводства з охорони навколишнього середовища й управління водними ресурсами. Як указується в арт. 58, порушення його положень тягне покарання у виді арешту чи штрафу в разі порушення положень арт. 36, який забороняє будівництво об'єктів у національних парках та природних резерватах, а арт. 37 забороняє в цих природних об'єктах мисливство, рибальство, знищення нір тварин, гнізд птахів, зміну течії річок, видобуток

природних мінералів, торфу, бурштину, використання хімічних речовин.

Заключна частина акта включає дату набрання ним чинності (арт. 65) та перелік законів, які втрачають чинність з моменту його прийняття (арт. 60, 61, 63).

Недоліком юридичної техніки Закону є відсутність преамбули, у якій необхідно було роз'яснити предмет, викласти обставини та мотиви, що були приводом для видання чи підготовки цього документа, його цілі й завдання, а також інші дані загального характеру.

Наступним етапом дослідження юридичної техніки стали розрахунки кількісних показників польського Закону, які показали, що він має трирівневу побудову «закон – розділ – артикул» та складається з 35 646 зн., 9 розділів і 65 артикулів [5]. З метою порівняння вкажемо, що в Законі України «Про охорону навколишнього середовища» 1991 р. кількість знаків становить 77 338, він має 16 розділів та 77 статей. Таким чином, український законодавчий акт перевищує польський за кількістю знаків у 2,1 раза, статей – у 1,2 раза, розділів – у 1,7 раза.

З метою дослідження польського нормативно-правового акта використано методику, запропоновану Б. В. Кіндюком, у зміст якої входили розрахунки кількості знаків у Законі, його розділах та окремих статтях [6]. Результати використання цієї методики знайшли відображення в табл. 2, у якій містяться суми знаків у кожному розділі Закону та їх перерахунки у відносній величині (табл. 2).

Таблиця 2

Кількісні показники польського Закону «Про охорону природи» 1991 р.

	Розділ	Кіль- кість зн.	%	Кіль- кість ст.
1	Загальні положення	1313	3,7	5
2	Органи охорони природи	2932	8,2	7
3	Спеціальні форми охорони природи	17 194	48,2	22
4	Здійснення охорони природи	3894	11	6
5	Управління ресурсами і компонен- тами природи	2444	7	7
6	Повноваження громадських органі- зацій і громадян	1975	5,5	2
7	Правові наслідки передання об'єктів під охорону	1863	5,2	4
8	Кримінальні положення	2629	7,3	6
9	Поправки до чинних нормативних актів, вступних, перехідних і остато- чних положень	1299	3,6	6

Отже, найбільшим за обсягом є розділ 3 «Спеціальні форми охорони природи», який складається з 17 194 зн., чи 48,2 % від загальної кількості матеріалу, а на другому місці – розділ 4 «Здійснення охорони природи», до змісту якого входять 3894 зн., чи 11 % матеріалу. Найменша кількість знаків припадає на розділ 9 «Поправки до чинних нормативних актів, вступних, перехідних і остаточних положень» – 1299 зн., чи 3,6 %. Розгляд розподілу артикулів свідчить, що їх найбільша кількість припадає на розділ 3 – 22, а найменша – на розділ 6 «Повноваження громадських організацій і громадян» – 2 артикули.

Розгляд норм відповідальності, викладених у цих артикулах, показує

низький рівень юридичної техніки через те, що Закон не визначає необхідності розрахунку розміру збитку, заподіяного природним об'єктам, який може бути значним та незначним, який не несе погіршення стану природних об'єктів, а також відсутні вказівки стосовно методик перерахування збитків у грошовий еквівалент. Наприклад, арт. 56 вказує на кримінальну відповідальність за заподіяння значного збитку, але не вказує видів рослин, чи вони належать до видів, які визначаються як цінні, рідкісні та які перебувають під загрозою знищення, не вказується площа земельної ділянки, на якій були знищені ці види, що не дає змоги встановити ступінь суспільної небезпеки цього злочину та робить

неможливим установлення розміру збитку. Незважаючи на низку недоліків, Закон 1991 р. відіграв важливу роль в організації охорони природи та став основою прийняття цілої низки нормативно-правових актів, а також директив ради ЄС [7].

Загалом Закон 1991 р., згідно з класифікацією, що її запропонувала Н. Г. Жаворонкова [8], відповідає охоронному принципу, а сучасні тенденції розвитку природоохоронного права базуються на інтеграційно-запобіжній доктрині, тому цей акт досить швидко застарів, через що польські законодавці вирішили його змінити та прийняли 2004 р. новий законодавчий акт.

Висновки. Підбиваючи підсумки цього дослідження, необхідно вказати, що:

I. Юридична техніка Закону 1991 р. будувалася на принципі системності, згідно з яким органи управління природоохоронної справи склалися з трьох рівнів: а) міністр охорони природи; б) воєвода; в) директори парків. При цьому

правовий статус директорів парків мав дуалістичний характер, адже, з одного боку, директор парку є працівником служби національного парку, а з іншого – на нього покладаються обов'язки як співробітника органів охорони природи, діяльність якого регламентується іншими нормативно-правовими актами.

II. Закон передбачав широку участь громадськості в охороні природи шляхом створення: а) державної ради; б) воєводської ради; в) громадських інспекторів з охорони природи. Юридична техніка Закону базувалася на принципі структурності, який визначив формальну побудову артикулів, де знайшли відображення ознаки правопорушень та міри відповідальності за їх учинення.

III. До недоліків юридичної техніки необхідно віднести відсутність преамбули, порушення логіки викладення матеріалу, принцип платності природокористування, а також невизначення змісту термінів цього законодавчого акта.

Список використаних джерел

1. Шутак И. Д. Мониторинг правоприменения как действенное средство повышения качества правотворческой стратегии, тактики, техники. *Юридическая техника*. 2015. № 9. С. 835–838.
2. Оніщук І. І. Техніка юридичного письма в нормативно-правових актах: монографія. Івано-Франківськ: Лабораторія академічних досліджень правового регулювання та юридичної техніки, 2014. 228 с.
3. Sobieraj K. Administrowanie formami ochrony przyrody. *Roczniki Nauk Prawnych*. 2013. T. XXIII, n. 4. S. 145–166.
4. Karpiuk M. Status prawny Służby Parku Narodowego. *Zeszyty Naukowe KUL*. 60 (2018). Nr 1 (241). S. 233–244.
5. Ustawa z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody. URL: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19911140492> (дата звернення: 17.09.2018 р.)
6. Копиленко О. Л., Кіндюк Б. В. Теоретичні засади використання кількісних показників у дослідженнях пам'яток права. *Юридична Україна*. 2016. № 7–8. С. 4–12.

7. Ruszkowski A. Podstawy prawne ochrony przyrody w Polsce. URL: http://kop.pttk.pl/do-pobrania/doc_details/24-andrzej-ruszkowski-podstawy-prawne-ochrony-przyrody-w-polsce (дата звернення: 17.09.2018 р.).

8. Жаворонкова Н. Г. Тенденции и перспективы развития природоресурсного законодательства. *Природоресурсное законодательство в условиях модернизации экономики России: современные проблемы развития*: монография / под. ред. Н. Г. Жаворонковой. Москва: Норма Инфра-М. 2014. С. 5–10.

O. Patlachuk,
PhD in Law,
Lecturer of the Kramatorsk Economic-
Humanitarian Institute

THE LEGAL TECHNIQUE OF THE LAW OF THE REPUBLIC OF POLAND «ON THE PROTECTION OF NATURE» 1991

The article deals with the legal technique of the introductory, main and final parts of the Law of the Republic of Poland «On the Protection of Nature» 1991. The Legal technique of the Law 1991 was based on the principle of systematic basis, according to which the environmental protection authorities consisted of three levels: a) the Minister of the Environment ; b) voivods; c) directors of parks. At the same time, the legal status of the directors of the parks was dualistic because, on the one hand, the director of the park is an employee of the service of the national park, and on the other – it has responsibilities as an employee of the nature protection agencies, whose activities are regulated by other regulatory and legal acts. The law provided for broad public participation in the protection of nature through: a) the creation of a state council; b) the council of voivods; c) public inspectors for the protection of nature. The presence of a significant amount of the powers of the Minister of the Environment and public organizations has been shown and the legal technique of the section devoted to the system of punishment for crimes and offenses in this sphere is considered. The legal technique of the Law was based on the principle of structuring, which determined the formal construction of the articles, which featured a pattern of offenses and a degree of responsibility for their commission. Among the disadvantages of legal technology should be considered appropriate: the absence of a preamble, violation of the logic of the material, the principle of payment for nature use, as well as the lack of clarification of the content of the terms of this legislative act. Calculations of quantitative indicators have shown that the greatest attention is paid to the questions of the forms of nature conservation, and the smallest – to the transitional situation.

Keywords: *law, Republic of Poland, nature protection, legal regulation, authorities, minister of nature protection, voivod, national parks.*

Надійшла до редакції 07.10.2018